

Sijaishuoltopaikasta (perhekoti tai lastensuojelulaitos) luvatta poissa olevaa lasta koskevat käytänteet, kun hänen ei epäillä olevan konkreettisessa vaarassa

1. Havainnon tekijänä on sijaishuoltopaikan edustaja

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomainen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomainen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
1.1 Lapsi poistuu luvatta sijaishuoltopaikasta tai jättää palaamatta sinne	Sijaishuoltopaikan edustaja on yhteydessä sijoittajakunnan sosiaalitoimeen (virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys) ja alkaa etsiä lasta.	Ei roolia, ellei tilanne täytä kadonnutta lasta koskevan hälytystehtävän kriteereitä lapsen kohdistuvan konkreettisen ja akuutin henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran vuoksi.	Sosiaalitoimi vastaanottaa tiedon sijaishuoltopaikasta luvatta poistuneesta tai sinne palaamatta jääneestä lapsesta ja kirjaa asian. Sosiaalitoimi arvioi tilanteen yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa ja tekee yhteisen suunnitelman siitä, miten lasta etsitään, minkä jälkeen se ryhtyy toimenpiteisiin tehdyn tilanne- ja riskiarvion pohjalta.	Ei roolia.
1.2 Sijaishuoltopaikasta luvatta poissa olevan lapsen etsintäkuuluttaminen	Ei roolia.	Ei roolia.	Sosiaalitoimi pyytää sijoituspaikkakunnan poliisia etsintäkuuluttamaan (<i>olinpaikkailmoitus</i>) sijaishuoltopaikasta luvatta poistuneen tai sinne palaamatta jättäneen lapsen.	Lapsen etsintäkuuluttaminen Poliisi etsintäkuuluttaa sijaishuoltopaikasta luvatta poistuneen tai sinne palaamatta jättäneen lapsen, kun sosiaalitoimi on sitä pyytänyt (<i>etsintäkuulutuspyyntö</i>). Sosiaalitoimen pyyntö etsintäkuuluttaa lapsi ei ole sama kuin virka-apupyyntö. Etsintäkuulutuspyyntö on poliisille tehty ilmoitus siitä, että sosiaalitoimi haluaa saada kohdistettua etsintäkuulutettavaan lapseen tietyn virkatoimen, joka yksilöidään etsintäkuulutuksessa. Tällaisissa tapauksissa pyydetty virkatoimi on lapsen olinpaikan ilmoittaminen sosiaalitoimelle, jos lapsi tavataan. Passiivinen etsintä Poliisi huomioi lapsesta tehdyn etsintäkuulutuksen toiminnassa. Poliisin etsintä on <i>passiivista etsintää</i> . Poliisi ei siis etsi lasta aktiivisesti, mutta ilmoittaa sosiaalitoimelle, jos hänet tavataan muun poliisitoiminnan yhteydessä. Poliisissa tehtävät merkinnät Poliisille tehty ilmoitus sijaishuoltopaikasta luvatta poissa olevasta lapsesta edellyttää poliisissa toimenpiteitä. Näistä yleisin on poliisin tietojärjestelmään kirjattava ilmoitus ja siihen liitetty etsintäkuulutus (<i>olinpaikkaetsintäkuulutus</i>). Olinpaikkaetsintäkuulutuksessa pyydetään ottamaan yhteyttä toimivaltaiseen viranomaiseen (<i>sosiaalitoimi</i>), jos lapsi tavataan poliisitoiminnan yhteydessä.
1.3 Luvatta poissa olevan lapsen olinpaikasta saadaan tieto tai vihje	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta on lastensuojelulain (417/2007) pykälän 69 a nojalla ensisijainen toimija lastensuojelulaitoksesta luvatta poistuneen lapsen etsinnässä ja tavoittelussa. Perhehoitoon sijoitetun lapsen etsinnässä ja tavoittelussa päävastuullisena toimijana on sosiaalitoimi.	Jos hätäkeskukseen tulee tieto sijaishuoltopaikasta luvatta poissa olevan lapsen olinpaikasta, hätäkeskus välittää tiedon löytöpaikan sosiaalipäivystykseen, josta tieto menee tarvittaessa (virka-aikana) lapsen sijoittajakunnan sosiaalitoimeen.	Lapsen löytöpaikan tai oletetun oleskelupaikkakunnan sosiaaliviranomainen on toissijainen toimija lastensuojelulaitoksesta luvatta poissa olevan lapsen etsinnässä ja tavoittelussa. Perhehoitoon sijoitetun lapsen etsinnässä ja tavoittelussa sosiaalitoimi on kuitenkin päävastuullinen toimija. Tavoittelutoimet eivät edellytä eri paikkakuntien sosiaaliviranomaisten välisiä virka-apupyntöjä (sosiaalihuoltolaki [1301/2014] 12 §, lastensuojelulaki [417/2007] 16 §).	Ei roolia.

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhekodin perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomaisen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomaisen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
<p>1.4 Virka-apupyynnön sosiaalitoimelta poliisille lapsen tavoittamiseksi</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi tekee virka-apupyynnön löytöpaikkakunnan poliisilaitokselle. Virka-apupyynnön tehdään siinä vaiheessa, kun lapsikohtaisen riskiarvioinnin perusteella on todennäköistä, että lapsi on vaaraksi itselleen tai muille ja vastustaa sijaishuoltopaikkaan palaamista. Mainittu riskiarviointi on sisällytettävä virka-apupyynnön perusteluihin.</p> <p>Jos kyseessä on perhekodista luvatta poissa oleva lapsi, löytöpaikkakunnan sosiaalitoimen edustajan on oltava fyysisesti paikalla, jotta poliisi voi antaa virka-apua sillä perusteella, että virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Jos kyseessä on lastensuojelulaitoksesta luvatta poissa oleva lapsi, sosiaalitoimen viranomaisen ei tarvitse olla fyysisesti paikalla lapsen löytöpaikassa, jos lastensuojelulaitoksesta on henkilökuntaa paikalla ja poliisi on antanut virka-avusta myönteisen päätöksen.</p> <p>Lastensuojelulaitoksen työsuhteissa olevan henkilön toimivalta määräytyy lastensuojelulain 61. pykälän toisen momentin nojalla. Lastensuojelulain pykälän 69 a ensimmäisen momentin mukaan laitoksen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen. Saman pykälän mukaan laitoksen ja lapsen sijaishuollosta vastuussa olevan viranomaisen tulee lapsen olinpaikan selvittyä sopia yhteistyössä lapsen kuljetamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa laitokseen vapaaehtoisesti.</p>	<p>Virka-avun peruste</p> <p>Sosiaalitoimella on oikeus saada poliisilta tarpeellista virka-apua laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista [812/2000] 22 § ja poliisilaki [872/2011] 9 luku 1 § 1 momentti).</p> <p>Virka-avun tarkoitus</p> <p>Sosiaalitoimen tulee pyytää virka-apua poliisilta, jos sosiaalitoimea estetään suorittamasta virkatehtäviään ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttämistä. Poliisilta voi pyytää virka-apua myös silloin, kun sosiaalihuollon viranomaisella on perusteltu syy olettaa, että virkatehtävän suorittaminen tullaan estämään.</p> <p>Virka-avun pyytäminen</p> <p>Lapsen löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi lähettää kirjallisen virka-apupyynnön löytöpaikkakunnan poliisin tilanne- tai johtokeskukseen. Kiireellisessä tilanteessa virka-apupyynnön voidaan tehdä suullisesti, mutta silloin se on vahvistettava myöhemmin kirjallisesti. Virka-apupyynnössä on ilmoitettava perusteet virka-avun pyytämiseksi ja virka-avun pyytäjän tiedot.</p> <p>Virka-apupyynnön voidaan esittää samalla kertaa, kun sosiaalitoimi tekee poliisille etsintäkuulutuspyynnön (ks. kohta 1.2), jos sosiaalitoimella on jo tuolloin tiedossa, että poliisin virka-apu on tarpeen virkatehtävän suorittamiseksi. Asiassa tehdyn virka-apupäätöksen tiedot tallennetaan etsintäkuulutukseen.</p> <p>Virka-apupyynnön selvittäminen</p> <p>Poliisi ratkaisee virka-apupyynnön pyynnössä olevien tietojen perusteella. Poliisi voi pyytää sosiaalitoimelta lisäselvitystä tai täydennystä, jos pyyntö on epäselvä tai siinä ei ole riittävästi tietoja päätöksen tekemiseksi.</p> <p>Virka-apupyynnön sisällytettävä riskiarviointi tai muu perustelu auttaa poliisia saamaan kokonaiskuvan virka-avun kohteena olevan lapsen tilanteesta.</p> <p>Virka-apupäätöksen tekeminen ja tiedoksianto</p> <p>Virka-apuasian selvittämisen jälkeen poliisi tekee asiassa virka-apupäätöksen. Poliisin tekemä päätös voi olla joko myönteinen tai kielteinen. Poliisi tekee kielteisen päätöksen silloin, kun virka-apupyynnön on ilmeisen lainvastainen.</p> <p>Virka-apupäätös annetaan tiedoksi sosiaalitoimelle pääsääntöisesti sähköpostitse.</p> <p>Kiireellisessä tilanteessa poliisi voi antaa päätöksen tiedoksi myös suullisesti. Tällöin kirjallinen päätös toimitetaan myöhemmin sähköpostitse tai postitse.</p>
<p>1.5 Virka-aputehtävän laatiminen</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Hätäkeskus vastaanottaa poliisin ERICA-tietojärjestelmään tekemän virka-aputehtävän ja välittää tehtävän poliisipartiolle.</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Poliisi laatii myönteisen virka-apupäätöksen perusteella virka-aputehtävän hätäkeskustietojärjestelmään. Poliisi siirtää tehtävän hätäkeskukseen, joka välittää sen vapaana olevalle poliisipartiolle.</p>

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhekodin perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomainen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomainen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
<p>1.6 Lapsen ottaminen säilöön ja hänen huolenpidostaan vastaaminen</p>	<p>Lastensuojelulaitos aloittaa kuljetukseen liittyvät järjestelyt yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa (lastensuojelulaki 69 a §).</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Lapsen huolenpidosta vastaa sen kunnan sosiaaliviranomainen, jonka alueelta lapsi on tavoitettu (<i>löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi</i>), kunnes kuljetus sijaishuolto- paikkaan on järjestetty.</p> <p>Sijoittajakunnan sosiaalitoimi voi sopia lastensuojelulaitoksen tai perhekodin kanssa lapsen kuljettamisesta.</p> <p>Lapsen väliaikaisesta sijoittamisesta löytöpaikkakunnan sijaishuoltoyksikköön kuljetusta odoteltaessa ei tehdä sijaishuollon muutospäätöstä.</p>	<p>Säilöön ottaminen poliisissa</p> <p>Henkilön ottaminen säilöön tarkoittaa henkilön ottamista kiinni ja säilyttämistä poliisin säilytystilassa.</p> <p>Poliisilla ei ole toimivaltuutta ottaa lasta säilöön sosiaalitoimen tai lastensuojelulaitoksen työntekijän pyynnöstä. Vain lain perusteella kiinniotettu, pidätetty tai vangittu voidaan ottaa säilytettäväksi poliisin säilytystilaan.</p> <p>Lapsen läsnäolovelvollisuus</p> <p>Poliisi voi poliisilain toisen luvun kolmannen pykälän perusteella velvoittaa lapsen olemaan läsnä poliisissa etsintäkuulutuksessa mainittujen toimenpiteiden suorittamisen ajan (<i>etsintäkuulutetun läsnäolovelvollisuus</i>). Jotta lapsi voidaan velvoittaa olemaan läsnä esimerkiksi poliisiasemalla, hänestä tulee olla poliisin tietojärjestelmään laadittu olinpaikkaetsintäkuulutus ja poliisin on tullut tavoittaa hänet oman toimintansa yhteydessä tai häneen liittyvällä poliisitehtävällä.</p> <p>Lapsen läsnäolovelvollisuus poliisissa voi kestää enintään kuusi tuntia. Läsnäolovelvollisuus ei sisällä oikeutta pitää lasta lukitussa tilassa. Lasta ei säilytetä poliisin säilytystilassa, ellei sille ole toimivaltaperustetta.</p> <p>Kiinniotto- ja säilöönottamisperusteet</p> <p>Lapsen säilyttäminen poliisin säilytystilassa edellyttää perustetta ottaa lapsi kiinni. Tällaisia kiinniottoperusteita voivat olla poliisilaissa, pakkokeinolaissa (806/2011) tai esitutkintalaissa (805/2011) säädetyt kiinniotto-oikeudet. Kyse on tällöin lapsen kiinniottamisesta esimerkiksi</p> <ol style="list-style-type: none"> henkilön suojaamiseksi (poliisilaki 2 luku 2 §) rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi (poliisilaki 2 luku 10 §) rikoksen selvittämiseksi, jos lasta epäillään rikoksesta (pakkokeinolaki 2 luku 1 §). <p>Poliisitehtävä ja poliisin toimivaltuudet</p> <p>Poliisi voi ottaa lapsen kiinni hänen suojaamiseksi henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos lapsi ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai lapsesta huolehtia muilla keinoin (poliisilaki 2 luku 2 §).</p> <p>Poliisi voi ottaa lapsen kiinni rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi, jos lapsen uhkausten tai muun käyttäytymisen perusteella on perusteltua syytä olettaa tai lapsen aikaisemman käyttäytymisen perusteella on todennäköistä, että lapsi syyllistyisi henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvaan rikokseen taikka aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle (poliisilaki 2 luku 10 §).</p> <p>Päätöksen poliisin toimivaltuuksien käytöstä tekee tilannetta johtava poliisimies. Päätös perustuu kokonaisarviointiin, jossa poliisi voi tukeutua sosiaalitoimen ja lastensuojelulaitoksen työntekijöiden tietoihin lapsen tilanteesta. Poliisin tulee päätöstä tehdessään huomioida lapsen etu.</p> <p>Poliisi pyrkii luovuttamaan lapsen mahdollisimman pian kiinnioton jälkeen sosiaalitoimelle tai lastensuojelulaitoksen työntekijälle, joka kuljettaa lapsen takaisin sijaishuolto- paikkaan.</p>
<p>1.7 Lapsen kuljetus sijaishuolto- paikkaan</p>	<p>Sijaishuolto- paikan edustaja hoitaa luvatta poissa olevan lapsen kuljetuksen yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa (lastensuojelulaki 69 a §).</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Sijoittajakunnan sosiaalihuollon viranomainen vastaa luvatta poissa olevan lapsen kuljettamisen järjestämisestä yhteistyössä sijaishuolto- paikan kanssa.</p>	<p>Poliisilla ei ole roolia lapsen kuljettamisessa sijaishuolto- paikkaan, ellei poliisilta ole pyydetty virka- apua kuljetuksen turvaamiseksi.</p> <p>Poliisi voi antaa sosiaalitoimelle tarpeellista virka- apua muun muassa kuljetusta vastustavan lapsen vastarinnan murtamiseksi ja kuljetuksessa avustamiseksi, jos lapsi vastustaa sosiaalitoimen johdolla tehtävää kuljetusta takaisin sijaishuolto- paikkaan.</p>

2. Lapsen olinpaikka on tiedossa ja hänet on mahdollisesti tavattu, mutta havainnon tekijänä on esimerkiksi hänen vanhempansa tai mikä tahansa muu taho kuin sijaishuoltopaikka, sosiaalitoimi tai poliisi

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhekodin perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomainen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomaisen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
2.1 Vanhempi tai jokin muu taho tietää lapsen olinpaikan ja ilmoittaa siitä hätäkeskukseen, koska lapsi ei lähde vapaaehtoisesti takaisin sijaishuoltopaikkaan	Ei roolia.	Hätäkeskus välittää tehtävän löytöpaikkakunnan sosiaalitoimelle.	Löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi vastaanottaa hätäkeskuksen välittämän tehtävän löytyneestä lapsesta ja käynnistää tarvittavat toimet lapsen palauttamiseksi sijaishuoltopaikkaan (ks. kohta 2.2). Sosiaalitoimi vastaa viranomaisen sisäisestä tiedonkustusta, mihin sisältyy ilmoitus sijaishuoltopaikkaan.	Ei roolia.
2.2 Hätäkeskus ilmoittaa löytyneestä lapsesta sosiaalitoimelle	Sijaishuoltopaikka saa sosiaalitoimelta tiedon löytyneestä lapsesta. Sijaishuoltopaikka auttaa sosiaalitoiminta tilannekohtaisen arvon tekemisessä. Ks. sosiaalitoimen sarake.	Ei roolia.	Löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi vastaanottaa hätäkeskuksen välittämän tehtävän löytyneestä lapsesta. Sosiaalitoimi välittää tiedon löytyneestä lapsesta lapsen sijaishuoltopaikkaan. Löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi ja sijoittajakunnan sosiaalitoimi tekevät tilannekohtaisen arvon yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa ja päättävät, meneekö löytöpaikalle sosiaalitoimi, sijaishuoltopaikka vai molemmat. Sosiaalitoimi voi sopia lastensuojelulain pykälän 69 a ensimmäisen momentin nojalla lapsen kuljettamisesta sijaishuollosta vastaavan laitoksen kanssa ilman, että sosiaalitoimen tarvitsee lähteä paikan päälle.	Ei roolia.
2.3 Sosiaalitoimi pyytää poliisilta virka-apua, koska sitä estetään suorittamasta virkatehtäväänsä	Ei roolia.	Ei roolia.	Löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi tekee virka-apupyynnön löytöpaikkakunnan poliisilaitokselle, jos sitä estetään suorittamasta virkatehtäväänsä tai sillä on perusteltu syy olettaa, että virkatehtävän suorittaminen tullaan estämään. Kiireellisissä tilanteissa virka-apupyynnön voidaan tehdä suullisesti, mutta silloin se on ilman aiheutonta viivytystä vahvistettava jälkikäteen kirjallisesti. Ks. myös kohta 1.4.	Virka-avun peruste Sosiaalitoimella on oikeus saada poliisilta tarpeellista virka-apua laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi. Virka-avun tarkoitus Sosiaalitoimen tulee pyytää virka-apua poliisilta, jos sosiaalitoimea estetään suorittamasta virkatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttämistä. Poliisilta voi pyytää virka-apua myös silloin, kun sosiaalihuollon viranomaisella on perusteltu syy olettaa, että virkatehtävän suorittaminen tullaan estämään. Virka-avun pyytäminen Lapsen löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi lähettää kirjallisen virka-apupyynnön löytöpaikkakunnan poliisin tilanne- tai joutokeskukseen. Kiireellisessä tilanteessa virka-apupyynnön voidaan tehdä suullisesti, mutta silloin se on vahvistettava myöhemmin kirjallisesti. Virka-apupyynnössä on ilmoitettava perusteet virka-avun pyytämiseksi ja virka-avun pyytäjän tiedot. Virka-apupyynnön selvittäminen Poliisi ratkaisee virka-apupyynnön pyynnössä olevien tietojen perusteella. Poliisi voi pyytää sosiaalitoimelta lisäselvitystä tai täydennystä, jos pyyntö on epäselvä tai siinä ei ole riittävästi tietoja päätöksen tekemiseksi. Virka-apupyynnön sisällytettävä riskiarviointi tai muu perustelu auttaa poliisia saamaan kokonaiskuvan virka-avun kohteena olevan lapsen tilanteesta.

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhekodin perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomainen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomainen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
<p>2.4 Poliisin virka-apupäätös</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Sosiaalitoimi vastaanottaa poliisin tekemän virka-apupäätöksen.</p>	<p>Virka-apupäätöksen tekeminen ja tiedoksianto</p> <p>Virka-apuasian selvittämisen jälkeen poliisi tekee asiassa virka-apupäätöksen. Poliisin tekemä päätös voi olla joko myönteinen tai kielteinen. Poliisi tekee kielteisen päätöksen silloin, kun virka-apupyynnö on ilmeisen lainvastainen.</p> <p>Virka-apupäätös annetaan tiedoksi sosiaalitoimelle pääsääntöisesti sähköpostitse.</p> <p>Kiireellisessä tilanteessa poliisi voi antaa päätöksen tiedoksi myös suullisesti. Tällöin kirjallinen päätös toimitetaan myöhemmin sähköpostitse tai postitse.</p> <p>Virka-avun antaminen</p> <p>Virka-avun antaminen edellyttää, että toimivaltaista viranomaista (<i>sosiaalitoimi</i>) estetään hoitamasta virkatehtäväänsä.</p> <p>Jos toimivaltainen viranomainen tai sen tehtävää lain nojalla toteuttava taho ei ole paikalla, sitä ei voida estää suorittamasta virkatehtäväänsä. Tästä syystä sosiaalitoimen tai lastensuojelulaitoksen työntekijän läsnäolo on edellytys virka-avun antamiselle.</p> <p>Virka-apu yksityiselle</p> <p>Poliisi ei anna yksityiselle toimijalle (<i>lastensuojelulaitos tai sijaishuoltopaikka</i>) virka-apua, koska yksityisellä toimijalla ei ole oikeutta pyytää poliisilta virka-apua eivätkä poliisilain yhdeksännen luvun ensimmäisen pykälän toisessa momentissa säädetyt edellytykset yksityiselle annettavasta virka-avusta täyty.</p>

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhekodin perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomainen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomaisen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
<p>2.5 Lapsen ottaminen säilöön ja hänen huolenpidostaan vastaaminen</p>	<p>Perhekoti tai lastensuojelulaitos voi sopia lapsen kuljettamisesta yhdessä sosiaalitoimen kanssa (ks. kohta 1.6).</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Lapsen huolenpidosta vastaa sen kunnan sosiaaliviranomainen, jonka alueelta lapsi on tavoitettu (<i>löytöpaikkakunnan sosiaalitoimi</i>), kunnes kuljetus sijaishuoltopaikkaan on järjestetty. Väliaikaisesta huolenpidosta ei tehdä sijaishuollon muutospäätöstä.</p> <p>Sosiaalitoimi voi sopia lastensuojelulaitoksen tai perhekodin kanssa lapsen kuljettamisesta.</p>	<p>Säilöön ottaminen poliisissa</p> <p>Henkilön ottaminen säilöön tarkoittaa henkilön ottamista kiinni ja säilyttämistä poliisin säilytystilassa.</p> <p>Poliisilla ei ole toimivaltuutta ottaa lasta säilöön sosiaalitoimen tai lastensuojelulaitoksen työntekijän pyynnöstä. Vain lain perusteella kiinniotettu, pidätetty tai vangittu voidaan ottaa säilytettäväksi poliisin säilytystilaan.</p> <p>Lapsen läsnäolovelvollisuus</p> <p>Poliisi voi poliisilain toisen luvun kolmannen pykälän perusteella velvoittaa lapsen olemaan läsnä poliisissa etsintäkuulutuksessa mainittujen toimenpiteiden suorittamisen ajan. Jotta lapsi voidaan velvoittaa olemaan läsnä esimerkiksi poliisiasemalla, hänestä tulee olla poliisin tietojärjestelmään laadittu olinpaikkaetsintäkuulutus ja poliisin on tullut tavoittaa hänet oman toimintansa yhteydessä tai häneen liittyvällä poliisitehtävällä.</p> <p>Lapsen läsnäolovelvollisuus poliisissa voi kestää enintään kuusi tuntia. Läsnäolovelvollisuus ei sisällä oikeutta pitää lasta lukitusta tilassa. Lasta ei säilytetä poliisin säilytystilassa, ellei sille ole toimivaltaperustetta.</p> <p>Kiinniotto- ja säilöönottamisperusteet</p> <p>Lapsen säilyttäminen poliisin säilytystilassa edellyttää perustetta ottaa lapsi kiinni. Tällaisia kiinniottoperusteita voivat olla poliisilaissa, pakkokeinolaissa tai esitutkintalaissa säädetyt kiinniotto-oikeudet. Kyse on tällöin lapsen kiinniottamisesta esimerkiksi</p> <ol style="list-style-type: none"> henkilön suojaamiseksi (poliisilaki 2 luku 2 §) rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi (poliisilaki 2 luku 10 §) rikoksen selvittämiseksi, jos lasta epäillään rikoksesta (pakkokeinolaki 2 luku 1 §). <p>Poliisitehtävä ja poliisin toimivaltuudet</p> <p>Poliisi voi ottaa kiinni lapsen hänen suojaamiseksi henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos lapsi ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai lapsesta huolehtia muilla keinoin (poliisilaki 2 luku 2 §).</p> <p>Poliisi voi ottaa lapsen kiinni rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi, jos lapsen uhkausten tai muun käyttäytymisen perusteella on perusteltua syytä olettaa tai lapsen aikaisemman käyttäytymisen perusteella on todennäköistä, että lapsi syyllistyisi henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvaan rikokseen taikka aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle (poliisilaki 2 luku 10 §).</p> <p>Päätöksen poliisin toimivaltuuksien käytöstä tekee tilannetta johtava poliisimies. Päätös perustuu kokonaisarviointiin, jossa poliisi voi tukeutua sosiaalitoimen ja lastensuojelulaitoksen työntekijöiden tietoihin lapsen tilanteesta. Poliisin tulee päätöstä tehdessään huomioida lapsen etu.</p> <p>Poliisi pyrkii luovuttamaan lapsen mahdollisimman pian kiinnioton jälkeen sosiaalitoimelle tai lastensuojelulaitoksen työntekijälle, joka kuljettaa lapsen takaisin sijaishuoltopaikkaan.</p>
<p>2.6 Lapsen kuljetus sijaishuoltopaikkaan</p>	<p>Sijaishuoltopaikan edustaja voi sopia lapsen kuljettamisesta yhdessä sosiaalitoimen kanssa (ks. kohta 1.7).</p>	<p>Ei roolia.</p>	<p>Sosiaalihuollon viranomainen (<i>sosiaalitoimi</i>) vastaa luvatta poissa olevan lapsen kuljetuksen järjestämisestä yhteistyössä sijaishuoltopaikan kanssa.</p>	<p>Poliisilla ei ole roolia lapsen kuljettamisessa sijaishuoltopaikkaan, ellei poliisilta ole pyydetty virka-apua kuljetuksen turvaamiseksi.</p> <p>Poliisi voi antaa sosiaalitoimelle tarpeellista virka-apua muun muassa kuljetusta vastustavan lapsen vastarinnan murtamiseksi ja kuljetuksessa avustamiseksi, jos lapsi vastustaa sosiaalitoimen johdolla tehtävää kuljetusta takaisin sijaishuoltopaikkaan.</p>

3. Lapsi tavoitetaan poliisitoiminnan yhteydessä

Kuvaus	Lastensuojelulaitoksen henkilökunta tai perhekodin perhehoitaja	Hätäkeskus	Sosiaalitoimi eli sosiaalihuollon viranomainen (lapsen sijoittajakunnan lastensuojeluviranomainen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys)	Poliisi
3.1 Etsintäkuulutettu lapsi tavoitetaan poliisitoiminnan yhteydessä	Ei roolia.	Laatii poliisin erillisestä pyynnöstä tehtävän ERICA-tietojärjestelmään.	Vastaa ottaa poliisin ilmoituksen tavoitetusta lapsesta.	Poliisi ilmoittaa lapsen löytymisestä suoraan löytöpaikkakunnan sosiaalitoimelle. Poliisi laatii oma-aloitteisen tehtävän tai pyytää hätäkeskusta kirjamaan poliisille lapsen löytymistä koskevan tehtävän hätäkeskustietojärjestelmään.
3.2 Poliisin tavoittaman lapsen säilöön ottaminen ja hänen huolenpidostaan vastaaminen	Sijaishuolto-paikka aloittaa kuljetukseen liittyvät järjestelyt yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa.	Ei roolia.	Lapsen huolenpidosta vastaa sen kunnan sosiaaliviranomainen, jonka alueelta lapsi on tavoitettu, kunnes kuljetus sijaishuoltopaikkaan on järjestetty. Sosiaalitoimi voi sopia lapsen kuljettamisesta sijaishuolto-paikan kanssa.	Säilöön ottaminen poliisissa Henkilön ottaminen säilöön tarkoittaa henkilön ottamista kiinni ja säilyttämistä poliisin säilytystilassa. Poliisilla ei ole toimivaltuutta ottaa lasta säilöön sosiaalitoimen tai lastensuojelulaitoksen työntekijän pyynnöstä. Vain lain perusteella kiinniotettu, pidätetty tai vangittu voidaan ottaa säilytettäväksi poliisin säilytystilaan. Lapsen läsnäolovelvollisuus Poliisi voi poliisilain toisen luvun kolmannen pykälän perusteella velvoittaa lapsen olemaan läsnä poliisissa etsintäkuulutuksessa mainittujen toimenpiteiden suorittamisen ajan. Jotta lapsi voidaan velvoittaa olemaan läsnä esimerkiksi poliisiasemalla, hänestä tulee olla poliisin tietojärjestelmään laadittu olinpaikkaetsintäkuulutus ja poliisin on tullut tavoittaa hänet oman toimintansa yhteydessä tai häneen liittyvällä poliisitehtävällä. Lapsen läsnäolovelvollisuus poliisissa voi kestää enintään kuusi tuntia. Läsnäolovelvollisuus ei sisällä oikeutta pitää lasta lukitussa tilassa. Lasta ei säilytetä poliisin säilytystilassa, ellei sille ole toimivaltaperustetta. Kiinniotto- ja säilöönottamisperusteet Lapsen säilyttäminen poliisin säilytystilassa edellyttää perustetta ottaa lapsi kiinni. Tällaisia kiinniottoperusteita voivat olla poliisilaisissa, pakkokeinolaissa tai esitutkintalaissa säädetyt kiinniotto-oikeudet. Kyse on tällöin lapsen kiinnioittamisesta esimerkiksi a. henkilön suojaamiseksi (poliisilaki 2 luku 2 §) b. rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi (poliisilaki 2 luku 10 §) c. rikoksen selvittämiseksi, jos lasta epäillään rikoksesta (pakkokeinolaki 2 luku 1 §). Poliisitehtävä ja poliisin toimivaltuudet Poliisi voi ottaa lapsen kiinni hänen suojaamiseksi henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos lapsi ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai lapsesta huolehtia muilla keinoin (poliisilaki 2 luku 2 §). Poliisi voi ottaa lapsen kiinni rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi, jos lapsen uhkausten tai muun käyttäytymisen perusteella on perusteltua syytä olettaa tai lapsen aikaisemman käyttäytymisen perusteella on todennäköistä, että lapsi syyllistyisi henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvaan rikokseen taikka aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle (poliisilaki 2 luku 10 §). Päätöksen poliisin toimivaltuuksien käytöstä tekee tilannetta johtava poliisimies. Päätös perustuu kokonaisarviointiin, jossa poliisi voi tukeutua sosiaalitoimen ja lastensuojelulaitoksen työntekijöiden tietoihin lapsen tilanteesta. Poliisin tulee päätöstä tehdessään huomioida lapsen etu. Poliisi pyrkii luovuttamaan lapsen mahdollisimman pian kiinnioton jälkeen sosiaalitoimelle tai lastensuojelulaitoksen työntekijälle, joka kuljettaa lapsen takaisin sijaishuoltopaikkaan.
3.3 Lapsen kuljetus sijaishuolto-paikkaan	Sijaishuolto-paikan edustaja voi sopia lapsen kuljettamisesta yhdessä sosiaalitoimen kanssa (ks. kohta 1.7).	Ei roolia.	Sosiaalihuollon viranomainen (<i>sosiaalitoimi</i>) vastaa luvatta poissa olevan lapsen kuljetuksen järjestämisestä yhteistyössä sijaishuolto-paikan kanssa.	Poliisilla ei ole roolia lapsen kuljettamisessa sijaishuoltopaikkaan, ellei poliisilta ole pyydetty virka-apua kuljetuksen turvaamiseksi. Poliisi voi antaa sosiaalitoimelle tarpeellista virka-apua muun muassa kuljetusta vastustavan lapsen vastarinnan murtamiseksi ja kuljetuksessa avustamiseksi, jos lapsi vastustaa sosiaalitoimen johdolla tehtävää kuljetusta takaisin sijaishuoltopaikkaan.